

Tapuli ja suuri Pähkäilijä

Mikko Niemi

1.LUKU

Elokuu oli aluillaan. Ilma oli sopivan leuto – ei liian kuuma, mutta palellakaan ei tarvinnut. Täydellinen loppukesän keli. Ilmassa leijui hienoinen vastaleikatun nurmikon tuoksu. Linnut lauloivat ja pörriäiset surisivat. Joen vesi solisi rauhallisesti ilman kiireen häivää.

Tapuli nosti katseensa niityltä kohti kirkkaan sinistä, pilvetöntä taivasta. Hänen mielessään pyöri monenlaisia ajatuksia, jotka tällä hetkellä suuntautuivat vahvasti uuteen ilma-alukseen ja tuleviin seikkailuihin. Hän oli rakentanut alusta piiloisassa hallissaan metsän reunassa, lähellä niittyä. Tapulin ei tarvinnut olla huolissaan juoruilusta tai vakoilusta, sillä Vaakut eivät yleensä olleet kovin kielikelloja. Toki poikkeuksia oli, mutta ne olivat harvassa. Lisäksi Tapuli tunsu laakson kaikki vaakut – tai ainakin kaikki Vaakut tunsivat hänet. Eihän laaksossa asunut edes sataa vaakkuja.

Aluksen rakennuksessa hän oli saanut apua naapuriltaan ja hyvältä ystävältään Heimolan Vaakulta. Heimola oli ystävällinen, ajoittain hieman arka, mutta tarpeen tullen erittäin etevä vaakku. Hän vain tarvitsi ohjeistusta ja rohkaisua – siitä oli kyse. Heimola oli myös perso kekseille ja herkuille ylipäättään. Tapuli oli ajatellut, että niin kauan kuin hallissa riitti keksejä, Heimola pysyi tyytyväisenä. Heimola olikin tullut joka päivä auttamaan aluksen rakentamisessa, ja usein keksipaketti oli ollut hänen vierellään työskennellessä.

Kyllä Tapuli itsekin maistoi silloin tällöin keksin rakennusurakan aikana. Keksit olivat paikallisen leipurin, Tildamaria Vaakun, leipomia erinomaisia suklaakuorrutteisista kaurakeksejä. Niihin oli laitettu rusinoita taikinan sisään, mikä teki koostumuksesta kostean ja kuohkean. Tapuli ravisteli ajatuksensa pois Tildamarian herkuista samalla pyyhkäisten kuolaa suunpielestään. Nyt hänen tehtävänä oli valmistella alus neitsytmatkalle.

Tapuli oli luonteeltaan utelias ja janosi seikkailuja. Hän oli aiemmin kulkenut eri puolilla maailmaa ja tutustunut monenlaisiin otuksiin. Vaakkulassa Tapuli oli erittäin tunnettu ja pidetty hahmo, eikä hänen rohkeat seikkailunsa suinkaan vähentäneet suosiota. Kaukokaipuusta huolimatta Vaakkula oli kuitenkin koti, johon hän aina halusi palata. Se oli oikea rauhan tyyssija.

Tapuli pyrki matkustamaan takaisin kotiin keskikesän Salapakka-juhliin, jolloin koko Vaakkula kokoontui yhteen Mönkiäisjoen varrella sijaitsevalle uimarannalle. Juhlat olivat vaakkujen suurin vuotuinen tapahtuma, josta kukaan ei halunnut jäädä paitsi. Niitä alettiin valmistella hyvissä ajoin, ja juhlapäivänä pöydät notkuivat herkuista ja juomista. Tildamaria laittoi aina parastaan juuri näitä juhlia varten. Ei sillä, etteivätkö hänen muutkin leipomuksensa olisi olleet maailman parhaita, mutta juhliin hän lisäsi aina hyppysellisen salaista taikamaustettaan, joka teki leivonnaisista vieläkin makoisampia. Tildamaria oli kylän leipurimestari jo ainakin seitsemännessä polvessa, ja niin herkkujen

kuin taikamausteenkin reseptit olivat kulkeneet sukupolvelta toiselle salaisuutena vuosisatojen ajan. Juhlissa syötiin, juotiin ja tanssittiin pitkälle yöhön. Päätapahetki oli kuitenkin vuotuinen Salapakka-kilpailu, jossa vaakut mittelivät voimiaan. Kaksi kilpailijaa astui ringin keskelle vastakkain. Kun tuomari antoi merkin, he alkoivat heiluttaa käsiään kuin juostessa ja samalla liikuttivat ylävartaloaan edestakaisin, kumartaen ja taakse taivuttaen. Samassa rytmissä he hokevat sanaa *salapakka* yhä uudelleen: "Salapakka, salapakka, salapakka..." Näin jatkettiin, kunnes toinen sanoi: "Vaaku, voitin." Silloin ottelu päättyi.

Turistit, jotka joskus sattuivat Vaakkulaan juhlien aikaan, eivät voineet käsittää kilpailua. Heidän mielestään se näytti siltä, että toinen vain sanoi voittaneensa ja kaikki loppui siihen. Mitä he eivät nähneet, oli kilpailijoiden välinen mielten taistelu. Vaakuilla oli nimittäin kyky telepatiaan, eivätkä he aina tarvinneet sanoja.

Tapuli oli voittanut Salapakka-kilpailun 34 kertaa, mutta viime vuosina hän oli jättäytynyt pois ja antanut tilaa nuoremmille. Voittajia pidettiin suuressa arvossa, ja jokaiselle pystytettiin voiton kunniaksi muistopatsas Vaakkulan puistoon. Kisojen perinne oli jatkunut vuosisatoja, ellei pidempäänkin. Tarkkaa alkuaikaa ei tunnettu. Niinpä Vaakkulan puisto oli vaikuttava näky täynnä patsaita ja kauniita kasveja. Pormestari piti juhlapuheensa ja totesi usein, että taas yksi rauhallinen ja onnellinen vuosi oli saatu päätökseen. Ruuan runsaus oli tehnyt jo yleiseksi tiedoksi sen, että Heimolalla oli oma

“juhlaperinteensä”: hän söi itsensä niin kipeäksi, ettei päässyt sängystään moneen päivään – paitsi syömään lisää. Tapuli tiesi tämän, eikä vaivannut naapuriaan viikkoon juhlien jälkeen.

Merkki Heimolan toipumisesta oli se, kun hän hoippui kohti Tildamarian leipomoa ostamaan voisilmäpullia ja vehnäsämpylöitä. Tämä oli koko kylässä tunnettu ilmiö: Heimolan varastot olivat loppuneet, ja hänen oli lähdettävä mökiltään joen toiselle puolelle täydentämään varastojaan.

Nyt juhlista oli kulunut jo parisen viikkoa, ja Tapuli oli saanut Heimolan jälleen avukseen. He olivat uurastaneet viikon todella ahkerasti ja saaneet vihdoin ilma-aluksen valmiiksi. Aamu oli jo valjennut, ja Tapuli odotti Heimolan saapumista hallille, jotta he voisivat viimein aloittaa neitsytmatkan. Alus täytyi myös nimetä, sillä nimeämättömällä kulkeminen tiesi huonoa onnea.

Tapuli poistui hallinsa pienestä ovesta – ei suurista liukuovista, vaan siitä pienemmästä, joka usein rakennetaan keskelle liukuovia, jotta ei aina tarvitsisi avata isoja ovia. Hän suuntasi hallin pihamaalla olevalle oleskelualueelle suuren koivun alle. Siellä oli palli ja pöytä – Tapulin tuumailupaikka, jossa hän sai usein parhaat ajatuksensa.

Hän istahti odottamaan ja katseli samalla, kuinka naapuri Santeri laahusti joelta kohti koloaan metsän reunassa. Santeri oli vanha ja viisas jättiläiskilpikonna. Tapuli ei tiennyt tämän tarkkaa ikää eikä ollut rohjennut kysyä. He olivat hyvissä väleissä ja keskustelivat usein filosofiasta, kun aikaa riitti. Molemmat nauttivat syvällisistä keskusteluista

kahden kesken. Nyt Tapuli tyytyi heilauttamaan kättään, ja Santeri nyökkäsi arvokkaan oloisesti takaisin.

Koivun oksilla viihtyi usein lepakko yhdyskunta, joka näytti juuri käyvän nukkumaan. Ne eivät asuneet koivussa pysyvästi, mutta pitivät siitä niin paljon, että viettivät siellä usein aikaa. Haasteena oli, että lepakot nukkuivat päivisin, ja Tapulin hallilta kuului

toisinaan kovaa meteliä. Lepakoita melu häiritsi, ja ne lensivät närkästyneinä metsään jatkamaan uniaan. Tapulia ne eivät häirinneeet lainkaan.

Juuri kun Tapuli katseli lepakoiden asettumista, Heimola jolkotteli hallille.

– Kappas, siinähan sinä olet. En olisi odottanut sinun saapuvan vielä toviin. Varsinkin, kun ottaa huomioon sen määrän, minkä söit. Eikös palautumisesi jälkeisinä päivinä aamurutiinisi yleensä vie kaksi tuntia enemmän? Tapuli sanoi miettelikään, mutta samalla iloisena siitä, että Heimola oli toipunut Tildamarian herkuista ja saapui hallille odotettua aiemmin.

– Kyllä, Tapuli, olet aivan oikeassa, Heimola vastasi ja näytti perin tyytyväiseltä itseensä. – Olin vain unohtanut erään asian. Usko tai älä, mutta löysin kerran laakson perukoilta vaeltelevan miehen, ja hän suostui lopulta antamaan minulle pähkinän, jota kerrotaan toivepähkinäksi. Se kuulemma täyttää toiveesi. Minä sen sitten söin – ja oloni huojentui heti.

Tapuli venytti vastaustaan pitkään: – Jaa-a... Samalla hän raapi takkuista tukkaansa, joka ei kuitenkaan vetänyt vertoja Heimolan kuontalolle. Heimolalla oli takuulla koko Vaakkulan, ellei koko laakson takkuisin tukka. Ja vaikka vaakut yleensä tunnettiin pörröisestä pehkostaan, oli Heimola tässä lajissa oikea malliesimerkki.

– Kertoiko tuo muuan mies nimeään? Tapuli kysyi.

– Kertoi hyvinkin. Tai oikeastaan sain sen itse selville, Heimola jatkoi innokkaasti. – Hän näet antoi

minulle arvoituksia, ja samalla konstilla voitin häneltä sen pähkinänkin. Oikeastaan sain kaksi. Toinen minulla on vielä taskussa. Ajattelin, jos vaikka siitä...

– Mutta entä se nimi? Tapuli keskeytti ystävänsä kiihkeän puhetulvan, tietäen sen helposti kestävän vaikka kokonaisen teehetken verran.

– Aa, juu, aivan. Hänen nimensä oli Mahti Tieto Kingi, Heimola sanoi ja näytti kovin tärkeältä.

– Mahti Tieto Kingi, Tapuli toisti ja maiskutteli nimeä suussaan. Hän jäi hetkeksi miettelijäksi, kunnes nosti katseensa. – Annas kun katsotaan sitä taikapähkinää, hän pyysi ja ojensi kättään. Heimola kaivoi hetken housujensa taskuja. Ensin käteen osui pyyhekumi, toisena pieni härveli, jonka he olivat aiemmin rakentaneet auttamaan Heimolaa erottamaan, mikä oli totta ja mikä valhetta. Härveli oli pieni metallinen kuutio, jossa oli kaksi pyörivää vipstaakelia. Niitä pyörittämällä laite vilkkui joko vihreänä, jos asia todennäköisesti piti paikkansa, tai punaisena, jos kyse oli puppua. Tapuli ei voinut olla ajattelemaa, että Heimola oli varmasti unohtanut käyttää laitetta kohdatessaan miehen.

Kolmantena taskusta ilmestyi pähkinä. Sen kuori oli tummanruskea ja hieman uurteinen, ja pinnassa oli taskunpohjan nukkaa sekä pölyä, jotka olivat tarttuneet siihen ajan mittaan. Heimola kurtisti kulmiaan ja alkoi puhdistaa pähkinää huolellisesti: ensin hän puhalteli pinnalta irtoavan pölyn pois, sitten pyyhkäisi kuorta housunlahkeeseen ja lopuksi hieroi sitä sormillaan kiillottaakseen kuoren taas siistiksi.

– Tässä, Heimola sanoi ja antoi pähkinän Tapulille.
 – Hmm, aivan, aivan, Tapuli totesi mietteläänä ja siristi silmiään tarkastellessaan pähkinää kädessään. Hän puraisi sitä hampaillaan testatakseen pinnan kovuuden. – Koska tarkalleen ottaen tapasit tämän miehen?

– Se oli Salapakka-juhlien aattona. Eikö olekin hieno taikapähkinä? Heimola hymyili ylpeästi samalla kun laittoi pyyhekumin ja totuushärvelinsä takaisin taskuun.

– Kuuleppas, Heimola. Luulen, että tämä on tuiki tavallinen saksanpähkinä. Kuvailisitko hieman tätä miestä?

Heimola katsoi Tapulia hämmentyneenä, pinnisti aivonystyröitään ja yritti saada muiston mieleensä.

– Mies oli pukeutunut vaaleaan kaapuun. Hänellä oli suippo nenä, pitkä parta ja pitkät viikset – ja myssy.

– Myssy?

– Myssy.

– Millainen myssy? Tapuli kysyi.

– Vaaleanpunainen villamyssy. Siihen oli kirjailtu: IGNIK OTEIT ITHAM, Heimola sanoi.

– IGNIK OTEIT ITHAM, Tapuli toisti hitaasti maistellen sanoja. – Mitähän se mahtaa tarkoittaa?

– Sen minä juuri selvitin, sillä sain pähkinät ratkaistua sen ansiosta, Heimola sanoi ylpeyttä äänessään.

– Mies ojensi minulle myssynsä ja peilin ja pyysi sovittamaan myssyä sekä katsomaan itseäni peilistä. Silloin minä luin myssyn tekstin väärinpäin. Arvaa, mitä siinä luki? Heimola kysyi jo niin innoissaan, että hypähteli pienillä tasajalkahypyillä paikallaan.

– Aah, sehän on väärinpäin Mahti Tieto Kingi, Tapuli sanoi hetken mietittyään.

– Aivan! Niin sain arvoituksen selville. Pähkinöiden lisäksi hän antoi minulle myös arvokkaan neuvon, jota pyysi varjelemaan viimeiseen asti.

– Minkä neuvon?

Heimola siristi silmiään, vilkuili ympärilleen ja katsoi Ison Tammen suuntaan kahdesti, varmistaakseen ettei ylimääräisiä korvia ollut kuulemassa.

– Kun kuu on täysi, maito sängyn alla paranee, Heimola kuiskasi Tapulin korvaan.

– Mutta tuohan on aivan hyödytön neuvo! Kaikkihan sen tietävät, että maito menee pilalle sängyn alla, Tapuli sanoi katsellen Heimolaa hämmentyneenä. Hetken hän oli vaiti, ennen kuin totesi painokkaasti:

– Kuule, Heimola. Minusta tuntuu, että laaksoon on eksynyt Suuri Pähkäilijä.

– Voi ei! Luuletko niin? Heimola hätkähti vakavana. Hän oli niin säikähtänyt, että kiskoi hiuksiaan ja tamppasi maata jaloillaan hyppelemisen sijaan.

– Näin otaksun, Tapuli sanoi ja laski kätensä Heimolan olkapäälle rauhoittaakseen hänen kiihtynyttä mielentilaansa.

– Mikä on Suuri Pähkäilijä? Heimola kysyi hiljaa. Tapuli hieroi leukaansa ja tiesi, että ystävää oli rauhoitettava. – Laulun avulla kertominen voisi olla hyvä ajatus. Heimola aina rentoutuu laulun äärellä, hän mietti itsekseen.

– Kuulehan, Heimola. Istu pallille, niin minä kipaisen sisällä hakemassa ukuleleni ja lurautan sinulle laulun.

Heimola totteli oitis Tapulia ja asettui mukavasti istumaan koivun alla olevalle puiselle pallille. Tapuli oli tehnyt pallinsa taannoin isosta tukista, joka oli ajelehtinut hänen mökkinsä rantaan. Tukista oli ollut muutakin hyötyä kuin neljä palli-istuinta – Tapuli oli saanut tehtyä siitä kokonaisen puutarharyhmän pöytineen. Niillä he usein söivät eväitään rakentaessaan tavaroita Tapulin hallilla.

Tapuli palasi hallin sisältä vaaleanruskea ukulele kädessään ja istahti Heimolan viereen. Hän vilkaisi kohti puiden latvoja, jotka heiluivat hennosti elokuisen lämpimässä aamupäivässä, ja käänsi katseensa päättäväisenä takaisin toveriinsa.

– No niin, kuuntelehan nyt tarkkaan, Heimola, Tapuli sanoi ja soitti ensin C-duurin ja sitten E-mollin kokeillessaan ukulelensa vireystilaa. Soittimesta kantautui kaunis, heleä ääni. Ukulele oli viritetty loistavasti – kuten odottaa saattoi. Tapuli röhisi hieman avatakseen ääntään ja aloitti rytmikkään soiton. Sitten hän lauloi sulavalla vaakkumaisella äänellään:

******Suuri Pähkäilijä päivällä kulkee kuin yössä, hiipii ja houkuttelee, mutta on pimeässä työssä. Jos häntä seuraat, eksyt pian tieltä, sillä hän vain harhauttaa sun mieltä.

Älä usko tuota parrakasta ukkoa, huijasi kerran jopa kylän kukkoa. Myöhään kiekui kukko ja väki nukkui, ajan taju heiltä hukkui.

Varo siis parrakasta Pähkäilijää viekasta, haluamme jatkossakin kukkomme kiekausta. Kansa kaskuaa

Kun noidan lumous muuttaa yhden kummajaisista suureksi pähkäilijäksi, ei aikaa ole hukattavaksi. Rohkea Tapuli lähtee ystävänsä Heimolan kanssa vaaralliselle pelastusretkelle, päättäväisinä murtamaan kirouksen ja tuomaan ystävänsä takaisin. Kaikki ei kuitenkaan mene suunnitelmien mukaan. Yllättäen kaksikko huomaa olevansa eksyksissä keskellä salaperäistä viidakkoa, kaukana kotoa ja tutuista poluista. Edessä on matka täynnä arvoituksia, erikoisia otuksia, yllätyksiä ja koettelemuksia, jotka haastavat niin rohkeuden, ystävyyskuin kekseliäisyydenkin. Löytävätkö Tapuli ja Heimola takaisin kotiin ja ehtivätkö he pelastaa noidutun kummajaisten ystävän ennen kuin on liian myöhäistä? Tapuli ja suuri pähkäilijä on lämminhenkinen ja jännittävä seikkailu kaikenikäisille lukijoille - tarina ystävydestä, rohkeudesta ja siitä, että vaikeimmistakin tilanteista voi löytyä tie eteenpäin

